

Bátorová, Mária

**Poézia a pravda : (úvaha na podklade zbierky Dany Podrackej Kubus)**

In: *Česká a slovenská poezie: slovo a mlčení : kolektivní monografie.*  
Pospíšil, Ivo (editor); Zelenková, Anna (editor). Brno: Galium, 2015, pp.  
[9]-18

ISBN 978-80-905336-8-4

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.81571>

Access Date: 21. 03. 2025

Version: 20250223

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Mária Bátorová (Bratislava)

## Poézia a pravda (Úvaha na podklade zbierky Dany Podrackej *Kubus*)

### Abstrakt

V tejto štúdii ide o analýzu a interpretáciu najnovšej zbierky básní známej slovenskej poetky Dany Podrackej *Kubus*. Básne v tejto zbierke sú reflexie na najkrajšie prežívanie lásky (*Strom, Bozk*), sú to aj príbehy lásky a súcitu, súdržnosti, ale aj osamelosti. Sú diskurzom o poznaní, o spôsobe existencie a najzákladnejších veciach človeka, ako je viera, nádej a láska.

**Kľúčové slová:** analýza básnického textu; kontext; básnický vývin autorky; súčasná slovenská poézia v rámci postmoderného diskurzu

### Abstract

#### Poetry and Truth (Reflection on the Basis of Dana Podracká's Collection of Poems *Kubus*)

This study is mostly an analysis and interpretation of the last collection of poems of well-known Slovak poet Dana Podracka *Kubus*. Poems in this collection are the reflexions on the most beautiful love (*The Tree, Kiss*), as well as stories of love, sympathy, cohesion and loneliness. They are discourse of recognition, about the way of existence and the most basic concerns of human-kind such as faith, hope and love.

**Key words:** poetry study; context; development of authors poetry; contemporary Slovak poetry in the scope of postmodern discourse

Dnes sme svedkami procesu globalizácie, ktorý výrazne sľubuje zachovať v kultúrach ich individuálne črty. Tajne sa pritom spoliehame na tzv. postmoderné myslenie, ktoré na Západe od šesťdesiatych rokov minulého storočia narušilo akýkoľvek koherentný kolorit jednotlivých národných identít tým, že nasadlo na vlnu unifikácie povedzme Lyotardovým výrokom, že postmoderný subjekt je bez identity. Ako na toto filozof prišiel, ako prišiel Roland Barthes na to, že „autor je mŕtvy“, nevedno. Vysvetľuje to nepriamo Michel Foucault, keďže priznáva prirodzenú či manipulovanú hierarchiu autora v spoločenskom procese, teda vo funkcii, v diskurze, ktorým je v trende, alebo musí zomrieť. Ide tu – a to iste Foucault sám vedel, keďže sa zaoberal mechanizmami moci – o boj diskurzov, ktoré nie sú v spoločnosti vôbec samozrejmé, ktoré treba presadzovať, a to aj silou a váhou mena autora (sic!) vo funkcii alebo diskurze, ktorý je potrebné podporiť. V procese uplatnenia postupu postmoderny aj historici upustili od toho, že história má bazírovať na faktoch,

ktoré sú dokumentmi verifikovateľné. Tvrdia, že interpretáciou sú fakty manipulovateľné a v tom zmysle majú pravdu. No holé fakty nemožno vynechať.

V dnešnom teoretickom diskurze už evidujeme, že na Západe sa zdvihli hlasy a intenzívne marginalizovali postmoderné tendencie rešpektujúci prirodzený vývin, ktorý síce v mnohom podlieha globalizácii, no ponecháva aj potrebné špecifiká. V postkomunistických krajinách však dodnes prevažuje postmoderný chaos zneužívaný najmä politickými tendenciami jednotlivcov, ktorí sa uviedli a držia sa ako mienkotvorní. Zasahuje myslenie v školstve a v kultúre všeobecne. Ako to, že intelektuáli a tvoriví duchovia majú chuť viac slúžiť ideológiám (kvôli výhodám), ako prispievať ku kultúre? Veď ako tvorcovia tým riskujú aj vlastný zánik...

Absencia historického pozadia alebo historického rozmeru súčasnosti – teda absencia tradície alebo konzervatívnych hodnôt vôbec splošňuje a spovrchňuje pohľad aj na súčasné dianie. Často bez zodpovednosti a vážneho záujmu o podmienky dôstojného života. Postmoderna má istú závažnú – kladnú vlastnosť: vo vnútri skutočnosti živo, často pravdivo (aj keď pravdu ako takú nepripúšťa a ju „zrušila“) diagnostikuje. No tento klad nepriaznivo vyvažuje jeden závažný nedostatok: postmoderna neponúka žiadne východiská a riešenia. V tom, čo diagnostikovala, necháva človeka osamelého a bezradného.

Pri zachovaní kultúry totiž o nič iné nejde, len o uznanie a akceptáciu, ktorá je našim spoločenským kapitálom, o jej transfer z generácie na generáciu, o jej pestovanie, ktoré je v iných národných spoločenstvách na poprednom mieste, pretože zaisťuje ich prežitie a duchovnú existenciu vôbec.

Byť vlastným totiž vôbec nie je hanba, ako sa nám to vsugerúva naháňaním hrôzy z možnosti návratu nacionalizmu.

Prečo toto všetko pripomíname v úvode k poézii, v úvode k analýze najnovšej zbierky Dany Podrackej *Kubus* (Milanum 2015)? Pretože táto poetka prešla od svojich prvých zbierok „čistej“ poézie podstatným vývojom, ktorý je evidentný a radi by sme ho krátko identifikovali, pretože bez toho nepochopíme ani jej dnešnú poéziu a tvorbu vôbec. Myslíme si totiž, že od majstrovstva veršov „čistej“ a nezrozumiteľnej poézie a od autocenzúry sa uvoľnila, oslobodila sa sama od seba, prevážila v nej skúsenosť a sebavedomie, tým aj schopnosť postaviť sa na pranie, „umelecky vystaviť“ svoje názory na vzťah muža a ženy, ale aj spoločensko-politický proces, nebať sa hľadať prieniky medzi súčasnosťou a minulosťou až k mýtickým rozmerom všeobšiahleho mýtu človečenstva, voči ktorému zlyháva každá parcialita, okrem presne „trafeneho“ detailu. A v tomto je Dana Podracká virtuózna. Hľadanie duchovna v konkrétnych živých procesoch a opačne živých procesov v duchovne, je ďalšie evidentné novum jej poézie.

Titul zbierky *Kubus* evokuje rôzne významy. Znamená štvorec, teda presný tvar, kde vieme, kde sú rohy či už zvonka, o ktoré sa možno udrieť, alebo zvnútra, do ktorých sa možno schovať v prítmi. Rozmery (všetky) „kubusu“ sú zmerateľné a identifikovateľné na rozdiel od jeho opaku – kruhu – symbolu nekonečna, mäk-

kosti, plynulej dynamiky a neuchopiteľnosti bez šikovnosti s jediným viacvýznamovým rozmerom. A napriek detskej hravosti, s ktorou sa kruh spája, nebol to len tento geometrický tvar, ktorý je potrebný pre hry od dávneho, kde sa predpokladala nie šikovnosť, ale šťastná ruka, aby sa pri hádzaní objavila čo najvýhodnejšia strana kocky. Neplynulý pohyb – skákavý a trhaný – je pre hod kockou typický. Staroveké „alea iacta est“ znamenalo konečné a neodvratné až osudové rozhodnutie. Štvorec či kocka je teda tvar, ktorý obmedzuje. Súvisí s našim pohybom, silou v ramene – energiou, našou svojvôľou v súvislosti s osudom, vyžaduje si vnútornú silu na rozhodnutia a pevnú vôľu rozhodnutia urobiť. Toto je konotácia na prvý pohľad bez toho, že by sme vedeli interpretáciu samotnej poetky v poézii.

So spomenutou východiskovou hermeneutikou pristupujeme k zbierke Dany Podrackej, ktorá v desiatich oddieloch obsahuje po sedem básní. Ich sémantika je zasiahnutá až zaťažaná poznaním. Nie je to edukatívnosť v pravom slova zmysle, pretože sa tu využíva silný prúd asociácie poučeného – vzdelaného vedomia. Asociácie, akokoľvek intelektuálne, nie sú násilné, pretože sú správne dávkované a tvoria vnútornú logiku textu – akúsi os, skelet a koniec koncov posolstvo v istej vývinovej tendencii pozitívneho myslenia a ľudskosti. Lyrický subjekt je výsostne auto-reflexívny.

Básnická zbierka *Kubus* začína básňou *Autoportrét s Prokrustovým lôžkom*. Významy oboch častí názvu sú z básne identifikovateľné: autoportrét má dvojakú podobu, zachytáva básnický subjekt v dvoch biograficky odlišných fázach: 1. tu a teraz a 2. v panenskom čase, keď autorka nosila ešte v sebe predstavu o mužovi – panicovi, teda sama súc panna, o nevinosti.

Čas autoportrétu je však prítom, charakterizovaný trestaním a trest spočíva v sne o blúdení nocou, „*pri mŕtvom ramene Dunaja*“. Nebezpečenstvo, ktoré číha, nadobúda metaforický tvar, personifikuje sa do postavy starogréckeho Prokrusta – Napínača, ktorý pocestných naťahoval na svojom lôžku, alebo im odsekal nohy, ak presahovali jeho dĺžku. Kým antický príbeh sa končí šťastne (nevlastný syn aténskeho kráľa Théseus odsekne Prokrustovi hlavu), Podracká zotrváva v polohe snom mučenej ženy, ktorá presahuje zločinnú posteľ, na ktorej sa vraždí, *duchovnosťou*. O túto príde, o túto ju oberú, túto jej odseknú... To strašné, ako vždy na sne, je nemožnosť brániť sa. Prokrustos – mučiteľ má totiž okrem starobyľého ostria sekery aj znaky najmodernejšej techniky, ako sú implantáty, svetlá televíznej veže a cez ňu sa leje do duší súčasníkov jeho veľká zbraň – prázdnota. Do stupňujúceho sa strachu básne, ktorý ju postupne celú zaplňa, vkladá autorka odrazu retrospektívu času panny a jej predstavy nevinnej lásky, aby strach ešte zdôraznila a zároveň zosubjektívnila zvonka prichádzajúce nebezpečenstvo a poukázala na to, ako je človek nebezpečný sám pre seba. Duchovnosť sa tu doplňa uvedením si viny a hriechu, ktoré si básnický subjekt nechce dať vziať – odseknúť, lebo len toto uvedomenie z nás robí človeka. Báseň vrcholí prebudením sa zo sna v desivom kriku vlastnom, znásobenom krikom tých, ktorí pre duchovnosť trpeli.

Autoportrét spojený s bolesťou, jej očakávaním, neodvratnosťou a nachádzaním svetla, je v zbierke celoplošne dopĺňaný atribútmi týchto významových entít, ktoré vznikali postupne ako výsledky skúseností a plného prežívania a spájajú sa teraz do reťaze jedného zreleho života.

Pojem bolesti je naplnený stratou – smrťou (otcova smrť v básni *Pochvala divokého zvierata v zime*, matkino neznesiteľné, postupné odchádzanie v básni *Privolávanie včiel na plášť odchádzajúcej matky*, ale aj smrť celkom neznámych z básne *Pád Airbusu 33*, ktorí navštevujú autorku v predstavách žijúc v korálovom a alabastrovom svete mušlí). Je naplnený aj skupinou abstraktov, ktoré majú zjavne celkom konkrétne konotácie so životom autorky: ústrk, útek, úľak, aj pocitom viny, ktorý sa uvoľňuje svojím spôsobom – introspekciou – spoveďami do pomyselnej „mriežky“ za oknom rýchlika... (*Čo sa stalo, U dvoch zlatých kľúčov*).

Tieto vnútorné strasti vykupujú sami seba úsmevom a odpúšťaním (*Mať čisto za sebou (M. Rúfus)*) po ktorých nasleduje „úľava“. Odpustenie súvisí s nadobudnutou vierou v Kristovo učenie (*Obeh mesiaca okolo našej zeme je dráha smrti / Södergranová*). V básni *Pascalova stávka* sa táto premena v úvahách o viere a duši znova vracia vo verši: „Ak stavíš na jednu kartu, že Boh existuje, nemáš čo stratiť.“ No autorka si vymyslela aj zvláštnu útechu, ak Boh, ktorý zvykne prichádzať na pomoc ako „deus ex machina“, neodpovedá a nepríde, potom má autorka riešenie: „Ak nikto neprichádza, mojou úlohou je / povzniesť sa.“

Báseň *Brána* sa končí momentom, keď viera vošla do duše autorky: „Hlas vo mne povedal: Ja som brána / Kto vojde cezo mňa, bude spasený.“ Pôvodné znenie toho výroku („Ja som cesta, pravda a život, kto vojde cezo mňa, bude spasený“) sa entropizuje na celej ploche zbierky. Tak pojmy „cesta“ a „život“ naplňajú všetky básne zbierky, aj, ba najmä tie o smrti, každá inak. Pojem „pravdy“ sa však precizuje v životom preplnenej centrálnej básni o duchovne a modlitbe:

### Vyzúvanie sa pred horiacim krom

Vyzúvam sa pred tebou, horiaci ker, a prosím  
Postaraj sa o starenku s nohami ako slamky  
Jedinú sliepočku vzala do náruče, vyšla pred bráničku  
a ukazovala jej svet; nedokázala ju položiť na klát  
a zabiť  
Opatruj Marie-Christine na stanici v Bordeaux;  
Z rýchlika do Dijonu vystúpil milovaný a darovali si šialený,  
tri minúty trvajúci bozk

Nezanevri na niekoľko mužov a žien, ktorí svoje životy  
premenili na obranu porobených  
Do jazyka vkladali vízie, pomáhali budovať veže

Prijmi chorých a biednych  
Do pergamenov z kože obliekali svet,  
lebo každá telesnosť chce byť posvätená

A odpusť aj mne, Pane, že muž, ktorý ma má rád,  
ale nemiluje ma, býva v mojej duši, sedí za mojím stolom  
a keď búrka zimnične obnažuje jeho kosti,  
vpúšťam ho do srdca,  
lebo pravda je tam

Autoportrét je doplnený vlastnosťou, ktorú každý, kto autorku pozná, dobre identifikuje: ide o schopnosť počúvať a poskytnúť (odbornú psychologickú) radu v akejkolvek situácii. Byť k dispozícii človeku, ktorý sa cíti opustený, ranený, sám, alebo akokoľvek potrebuje pochopiť, analyzovať situáciu, povzbudiť... (*Cesta hrdelným povrazom*).

A ďalej do autoportrétu patrí identifikácia vlastného tvorivého myslenia, ktoré je mimo noriem, mimo konvencií, prekvapivá pre samotnú vlastníčku, čierna ovca pripravená pre nejakú inú čiernu ovcu – pre hriech, či aj spolu-hriech, pre niečo mimo normy... toto tvorivé myslenie je nezávislé, slobodné a svojvoľné... (*Moja myseľ je čierna ovca*). *Myšlienka je vrh kockami / Mallarmé* zdôrazňuje poetkinu vedomú nadväznosť na prekliatych básnikov, akoby ona bola ich pokračovateľkou... Toto slobodné myslenie prepája autorka na písanie citujúc v názve básne Durasovú: *Písanie má dočinenia s Bohom / Durasová*. Táto báseň je o možnosti písania a tvorby, ale len za istých podmienok: len ak uveríme životu, môžeme písať („*Uveriť tomu, čo vidíš / Uveriť obrazom, ktoré sa zjavujú nahé / Uveriť knihe, ktorú napíšeš / pre nikoho*“). *Myšlienka ako „svetlo vnútri“*, aj keby bola zdanlivo pre nikoho, aj keď sa nám zdá, že nik na ňu nereaguje, že ju nik nezaregistroval, akt tvorby ústi do gesta, ktoré myšlienkou svetlo vytvára: *Buď svetlo! (báseň Filozof mi dáva radu)*. Nadobudnuté duchovno žije, nie je uzavreté, pretože sa v týchto básňach neustále premýšľa. Úvahy majú rôznu podobu, raz viery v tajomstvo, ktorému treba len stále znova veriť, inokedy logiky – najprecíznejšie vo forme dialógu s najslávnejším bratislavským rabinom Chatamom Sóferom, ktorý vyslovil o ľudskej existencii sveta a poznania zásadnú vetu: „*Strom, z ktorého by sa nemalo jesť, nemá dôvod byť stvorený*“. Výrok sa rovná výroku z Písma: „*Strom (figovník), ktorý nerodí ovocie, treba vyňať a hodiť na oheň*.“ Inými slovami, všetko, čo bolo stvorené, má byť k dispozícii človeku, preto idú ruka v ruke dobro so zlom, Kain a Ábel, vrah a obeť. Riešenie rozlišovania, ktoré neprichádza, ktoré ani rabin nevie, je v momentnosti a permanencii rozhodovania, v namáhavej dennodenne zápasiacej existencii a v siedmom dni žasnutia nad tým, čo z tejto námahy za šesť dní vzniklo, nad stvoreným...

## Zastávka Chatam Sófer

Rabi Chatam Sófer usudzuje, že zákaz  
jesť zo Stromu poznania dobrého a zlého bol dočasný  
Človek, stvorený na šiesty deň, mal vyčkať do Sabatu  
Strom, z ktorého by sa nemalo jesť, nemá dôvod byť stvorený

Rabi, naozaj stačilo počkať do nedele?  
Platnosť slobodnej voľby by nadobudla účinnosť?  
Prvorodený by nebol Kainom? Bol by dokončený?

Opakuje sa to v súdnych sieňach sveta  
Kain zapiera: Nie som vrah! Ako po prvý raz  
Ani vtedy nepriznal, vykričala to až zem  
Otvorila ústa, keď sa napila krvi

Kaina spoznáš po ovocí, v slove nie

Rabi, ty, ktorý triediš prach v skriptóriu večnosti,  
povedz: toto je Kain, toto je Ábel

Vystupujem na zastávke s tvojím menom, pýtam sa,  
ako ich mám rozpoznať, keď sú stále spolu  
A ktorý prach je Eva, milujúca oboch rovnako

Ty vravíš: Nevieam, deň sa zlieva, ruky sa mi trasú  
Počkaj do siedmeho dňa  
Počkaj do úžasu

Toto úporné a urputné hľadanie cesty má v priestore zbierky básní svoje pevné výroky a pointy ako v básni *Strihanie vlasov*, kde sa prorocky prísne vyžaduje niečo, čo neexistuje, čo je a bolo vždy ilúziou a síce „nepoškrvnenosť“, ktorú majú len nadpriemerní – originálni, ktorí vedú lokalizovať svoj stred a za ním ídú. Priemerní sa spolčujú a všetko spriemerňujú, práve preto, že im chýba stred. „*Pretože ubúda nepoškrvnených obrazov, / priemerní sa spolčujú s priemernými a kópie / nemajú stred.*“ Táto hyperbola je vo svojej jednoznačnosti a nediferencovanosti v poézii Podrackej nezvyčajne generalizujúca a celkom výnimočne nepravdivá.

Zážitok boja o čistú dušu je však inde presne a pravdivo popísaný ako boj s diablom, ktorý sa odohráva v kruhu: „*Ten zápas sa odohrával mimo tela, / lebo až tam začína skutočná rana*“ (*Zápas so zlým duchom*).

Výklad Písma u autorky pokračuje, výklad vlastného uzdravenia, aby zvestovala a ako misijná sestra svedčila:

### **Pochopiť je všetko / Rilke**

Chcela by som opísať svetlo,  
ktorým som prechádzala, ale dokážem o ňom  
povedať len to, že každý lúč má podiel  
na dozrievaní skál a vody

To svetlo ma priviedlo až na miesto,  
kde z piesku trčalo ležadlo

Podobenstvo o človeku, ktorý vstal,  
zobral si svoje lôžko a šiel,  
ale jedinou bytosťou široko-ďaleko  
som bola iba ja

Nedokázala som sa vymaniť z tej scény,  
zovrela ma do útrob a memorovala

Skutočné lôžko nosíme vo svojej hlave,  
znehynbení zvykom, dogmou alebo tyraniou

Roky sa nepohneme z miesta,  
natiehnutí v uniforme na jedno kopyto

Až do okamihu pochopenia,  
že lôžko treba vyhodiť  
Ako ten, čo to urobil predo mnou

Vo chvíľach poznania je obyčajne autorka sama, akoby prestal existovať svet. V samote a chvíľach prehliadnutia a prezretia – videnia, náhleho pochopenia podstaty sa dejú následné rozhodnutia a činy. Tento pravdivý proces na konci hľadania cesty je potrebné už len udržiavať, aby nedegeneroval do nových „dogiem, tyranie a zvykov“ (táto myšlienka je len komentár analytičky).

Podrackej báseň sa „deje“ medzi konkrétnym zažitým detailom a makroštruktúrou objavu – metafory, symbolu, sureálnych ťažko interpretovateľných obrazov (v strede zbierky oddiely 7.6, 7.7, 7.8) alebo významov, ktoré sú autorkiným poslanstvom. Často sú Podrackej básne drámy s dejom a dialógmi alebo vnútorným monológom s apelujúcou pointou. K „dejom“ tejto poézie patria aj reálne postavy, či už sú to autorkini priatelia (Bohdan Urbankovski, Míla Haugová a i.), alebo postavy kolegov – literátov (M. Durasová, R. M. Rilke, S. Malarmé a i.), literárne postavy z mytológie (Prokrustos) alebo z dejín (Giordano Bruno), súčasnejších literárnych diel, filmov atď.



Topografia básní je snová: Prokrustovo lôžko, stodola horiaca láskou – „*horiace súkromie*“, ktoré „*osvetľuje kríž*“ (*Horiaca stodola*), živé svedomie a s tým spojené mnohoraké obrazy (*Vyhnanci*), cesty a dopravné prostriedky, dno mora, ktoré v perleťovom trblete pochovalo pasažierov *Airbusu 330*... Strom je významovo presne vymedzená metafora moderny a v Podrackej ponímaní je jeho koruna miestom lásky, odkiaľ sa dvojica vrhá do nedoziernej dialavy kozmu, kde je pravda darom:

### **Strom**

Jeden kráľ mal sedem synov  
Každému z nich stanovil jeho miesto  
a povedal im: Sadnite si tak, aby ste sedeli na sebe,  
lebo všetci ste potenciami svätého,  
ktoré sa zjednocuje  
v jednom slove

### **Strom**

Ten príbeh mi rozprával muž v bielej,  
porozopínanej košeli, rozprával ho do blčiacého majáka  
môjho tela a bozkával ma od prstov na nohách až  
po koreničky vlasov

Dušou ma dvíhal do koruny,  
aby sme boli obaja vrhnutí do kozmickej siete

Tam pravda nikdy nie je zaslúžená,  
nie je ani dosiahnutá

Vždy je nakoniec  
milodarom

Topografia je však aj celkom konkrétna: Bratislava, Dóm, ulica a prechod na nej, mená poľských miest Białymstok, Jedwabne a Gardenlegen, kde Nemci upaľovali a strieľali ľudí, zastávka Chatam Sófer, sirotinec, kde (no nielen tam) sa prejaví súcit autorky (*Krajčírka panna*), márnica, byt rodičov, čítareň, kde autorka vysloví slová vlastného poznania: „*Boh je hlbina*“ a všetko stíchne. No najmä je to znak kríža v pôdoryse štvorca – kocky v mozaike Proglasu:

### **Prechod byzantskou mozaikou**

Tajomstvo, šepkané do ucha,  
zachytené v diamantovej náušnici

Proglas je mozaika, ktorá sa vlní  
na spôsob morských vln a dáva do pohybu obrazy

Boh je hlbina

Vyslovila som to nahlas a čítareň stíchla  
Niekoľko párov očí hľadalo do stredu miestnosti  
akoby sa malo niečo stať

Hologram kolektívnej pamäti  
na niekoľko sekúnd stvoril dieťa

Hralo sa s kockami, obracalo ich  
v radoch aj v stĺpcoch tak obratne,  
že dávalo do pohybu sandále v geometrii sfér

Holubice s rubínovým pierkom vzlietali v pároch  
a loď s veslami po ľavom aj po pravom boku  
vyplávala

Kocky sa neprestávali vlniť, nevedeli sme,  
kde sa začíname a kde sa končíme,  
kde splývame

Spoločná duša je možná

A konečne máme k predpokladaným významom názvu aj presný poetický „popis“ v básni *Duch*, kde získavame celkom konkrétnu predstavu súčasného miesta pobytu autorky a z tohto miesta vyplývajúcu jej konkrétnu pozíciu ľudskú i umeleckú. I keď ide o číre abstraktum, dá sa toto pomerne presne rekonštruovať pre jej život a vývin jej tvorby. Životnosť skúsenosti a životnosť kríža, „apoštolát v teréne“ sú cestou permanentných konfrontácií a hľadania, pričom isté je to, čo bolo raz nájdené – duchovno, aj keď sa nám zdá, že sa to zavše stráca.

## Duch

Duch so mnou hrá o kubus, duch so mnou ráta  
V priestoroch medzi písmenami  
nechce falošný tón

V úzkostiach prepisujem písmenný štvorec

S A T O R  
A R E P O  
T E N E T  
O P E R A  
R O T A S

Rozsievач Arepo má zodpovednosť za rotáciu kolies

Som rozsievачka, ak bude treba, som Arepo,  
mám zodpovednosť za svoj čas,  
ktorý vystrkuje lúče do bahry a krúti sa

Nedá sa uhnúť, treba obhájiť stred

Z písmen sa dá dva razy zostrojiť paternoster,  
zostanú dve a a dve o, s jedným n uprostred

A  
A N O  
O

Ešte som nebola tak blízko tomu, čo zostupuje,  
a ponúka mi duchovnú zem

V pôdoryse ducha zloženého z jediného slova do kríža: „fiat“. To je konkrétny priester, v ktorom autorka žije a píše svoje dielo.

Podrackej básne sú reflexie na najkrajšie prežívanie lásky (*Strom, Bozk*), sú to aj príbehy lásky a súcitu, súdržnosti, ale aj osamelosti. Sú diskurzom o poznaní, o spôsobe existencie a najzákladnejších veciach človeka, ako je viera, nádej a láska.

Dana Podracká ako autorka dorástla na najlepšie kvality slovenskej duchovnej poézie dilongovsko-silanovskej a rúfusovskej, tým však aj na tradíciu rilkovsko-claudelovskú a francúzskych preklatých. Hľadanie a nachádzanie tvaru a formy, ktorou by sa vyjadrili podstatné – t. j. duchovné konštanty života v poézii, to bol zrejme cieľ a je výsledok zbierky *Kubus*.

**prof. PhDr. Mária Bátorová, DrSc.**

Ústav svetovej literatúry SAV

Konventná 13, 813 64 Bratislava – Slovensko

Pedagogická fakulta UK

Šoltésovej 4, 811 08 Bratislava – Slovensko

*bwtorajo@mail.t-com.sk*